

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยวิธีการออกภาคสนามของนักศึกษา
ชั้นปีที่ 2 สาขา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

โดย

นางสาว พิชญ์สินี อุ่นศิริยศ

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ปีงบประมาณ 2555

Abstract

Research Title : To enhance the understanding of the ecotourism principle in the field trip of second year's students, Tourism international college, Suansunandha Rajabhat university.

Author : Ms. Phichsinee Ounsiriyos

Year : 2012

.....

This research aims to study the understanding of the ecotourism principle in the field trip. Additionally, the research also focuses on the development of field trip form in order to improve and suitable adaptation with the students interesting.

The qualitative research is conducted in this classroom research. The conceptual framework is concerned about Piaget theory for educating the cognitive skill of learners. Research methodologies are combined in semi-structure interview because it needs to analyze the information by interviewing. Moreover, the participant observation is important methods to utilize in order to observe the behavior of students when they were partake in an activity. To develop the deeply information, the researcher also use the groups interview by separating in two groups for evaluate the empirical information. However, there is an individual interviewing that conduct in this classroom research for inquiry the deeply information and it will be benefit for improve the form of field trip.

The result of research show that the students who are part into all activities in the field trip at Klongkon Samutsongkram province, they realize that the field trip is so essential for study in ecotourism and it is so benefit for improving the ecotourism knowledge. However, there are some drawbacks of field trip that the students require to extend the period of field trip time.

There are two major points to develop the research which are the adaptation of field trip form and the development in ecotourism subject in the classroom. Firstly, the

(4)

form of field trip, all activities need specialist in that area and they have to provide all ecotourism information for students. The researcher will extend the field trip period for enhance the students understanding.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยวิธีการออกภาคสนามของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาสำเร็จได้ เนื่องจากหลายท่านได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูลเสนอแนะ ความคิดเห็น และกำลังใจ

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร. กรองทอง ไคริริ ที่ได้กระตุ้นและให้คำชี้แนะในการทำวิจัยในชั้นเรียน อีกทั้งยังสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน ถือเป็นประโยชน์อย่างสูงสุด เพราะทำให้ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงข้อบกพร่องในการเรียนการสอน และการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นก็จะเป็นนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลระยะยาวที่ทำให้นักศึกษามีคุณภาพ

ขอบคุณอาจารย์ในวิทยาลัยนานาชาติ ที่ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการทำวิจัยในชั้นเรียน และที่การแลกเปลี่ยนข้อสงสัยต่าง ๆ ในระหว่างการทำวิจัยในชั้นเรียน

ขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุก ๆ ท่าน ในวิสาหกิจชุมชนคลองโคน จังหวัด สมุทรสงคราม ที่ได้อำนวยความสะดวกในการออกภาคสนามของนักศึกษา และความรู้จากประสบการณ์นอกห้องเรียนในการบรรยายที่ทำให้นักศึกษามีความประทับใจและสามารถเข้าใจในทฤษฎีที่เรียนในห้องเรียนมากขึ้น

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ช่วยส่งเสริม สนับสนุนและเป็นกำลังใจตลอดมาให้ผู้เขียนจัดทำรายงานการวิจัย

นส. พิชญ์สินี อุ่นศิริยศ

กันยายน 2555

คำนำ

การทำวิจัยในชั้นเรียน คือ การทำวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาในการเรียนการสอน และนำปัญหานั้นมาแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนการสอน อีกทั้งยังเป็นการนำผลวิจัยที่ได้มาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจ เรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะการออกภาคสนามที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจนอกห้องเรียน และเป็นการเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในระหว่างการทำกิจกรรมของการออกภาคสนาม ณ วิสาหกิจชุมชนคลองโคกน จังหวัดสมุทรสงคราม ดังนั้นการเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยวิธีการออกภาคสนามของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยนานาชาติ สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีความสำคัญในการกำหนดรูปแบบการออกภาคสนาม เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และนำไปสู่ความเข้าใจเพิ่มขึ้นในบทเรียน

ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้ จะเป็นประโยชน์ให้กับผู้ที่สนใจ เรื่อง หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้รูปแบบวิธีการออกภาคสนามมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนให้กับผู้เรียน

นส. พิชญ์สินี อุ๋นศิริยศ

กันยายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
ABSTRACT	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
คำนำ	(6)
สารบัญ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตด้านการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 ผลงานวิจัยและงานเขียนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	6
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	9
3.1 กลุ่มตัวอย่าง	9
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	10
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	11
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	11

(8)

บทที่ 4 ผลการวิจัย	12
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	17
บรรณานุกรม	20
ภาคผนวก ก	23
ภาคผนวก ข	27
ภาคผนวก ค	32

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รหัสวิชา ITI 3404 เป็นรายวิชาหนึ่งของสาขา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งเปิดสอนในภาคเรียนภาคเรียนที่ 3/2555 โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์เบื้องต้นดังนี้ ประการที่หนึ่ง ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์หลักสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความสัมพันธ์ต่อหน่วยงานรัฐบาลและหน่วยงานเอกชน ประการที่สอง ผู้เรียนสามารถอธิบายข้อดีและข้อเสียของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และประการสุดท้าย ผู้เรียนสามารถประยุกต์หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปใช้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งรวมไปถึงการนำความรู้ในห้องเรียนไปใช้ในการออกภาคสนาม ดังจะเห็นได้จาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ (สมศ, 2542) กล่าวใน มาตรฐานที่ 2 คือ มาตรฐานด้านการเรียนรู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมผู้เรียนให้มีการฝึกฝนประสบการณ์จริงจากภาคสนาม เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ดังนั้นจากวัตถุประสงค์ในรายวิชาข้างต้นประกอบกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กำลังเป็นกระแสหลักที่ได้รับความนิยมในโลกปัจจุบัน

Forestry Department (1997) กล่าวว่า จากจำนวนนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2529-2553 นักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์นั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 58 เฟอร์เซ็นต์ เป็น 85 เฟอร์เซ็นต์ และมีจำนวนถึง 71 เฟอร์เซ็นต์ เป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรี นอกจากนั้น The International Ecotourism Society (2000) อธิบายว่า นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ในปี พ.ศ. 2543 มีจำนวน 1 พันล้านคนต่อปี และมีการคาดการณ์ว่า จะมีนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เพิ่มขึ้นถึง 1.6 พันล้านคนในปี พ.ศ. 2563 รวมไปถึงสถานประกอบการที่ให้ความสำคัญกับกระแสดังกล่าว สถานประกอบการในประเทศไทย จำนวน 38 แห่ง ซึ่งเป็นบริษัทเอกชน www.ssrui.ac.th

การนำเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ และจดทะเบียนการนำเที่ยวที่ถูกต้องตามกฎหมายกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นสมาชิกของสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และผจญภัย (สทอ.) (มนัสสา จินต์จันทร์วงศ์, 2549).

ดังนั้น การศึกษาเฉพาะในห้องเรียนที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดทฤษฎีเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอต่อการทำความเข้าใจรายวิชาจึงมีการกำหนดให้มีการศึกษาภาคสนาม เพื่อประกอบความเข้าใจให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำความรู้ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง และยังได้กำหนดโจทย์ในงานวิจัยชิ้นนี้ว่า การศึกษาภาคสนามสามารถเสริมสร้างความเข้าใจในรายวิชาได้อย่างไร และลักษณะของการออกภาคสนามรูปแบบไหนที่จะทำให้นักศึกษาเข้าใจในรายวิชามากที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาความเข้าใจเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ด้วยวิธีการออกภาคสนาม เพื่อพัฒนาวิธีการออกภาคสนามให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ สาขา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ศึกษาชั้นปีที่ 2 (รหัส 53) จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษา จำนวน 16 คน

1.3.2 ขอบเขตด้านเวลาในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้เวลาในการทำวิจัยทั้งสิ้น 6 เดือน ซึ่งจะใช้เวลา 2 เดือน พัฒนาโครงสร้างวิจัย อีก 2 เดือน ในการเก็บข้อมูลทางเอกสาร 2 เดือน และอีก 2 เดือน จะเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเขียนรายงาน

1.3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมเนื้อหา 3 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรก การศึกษาภาคสนามนำไปสู่การทำความเข้าใจบทเรียนเพิ่มขึ้นอย่างไร ประเด็นที่สอง รูปแบบที่เหมาะสมของการศึกษาภาคสนาม และประเด็นสุดท้าย คือ รูปแบบของการออกภาคสนามที่สอดคล้องกับความเข้าใจของผู้เรียน

1.3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการเก็บข้อมูลที่วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และพื้นที่ที่ผู้เรียนออกภาคสนาม คือ วิทยาลัยชุมชนคลองโคน จังหวัด สมุทรสงคราม

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.4.1 เพื่อนำผลวิจัยไปพัฒนารูปแบบการออกภาคสนามให้สอดคล้องกับรายวิชาและนักศึกษา

1.4.2 เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาประยุกต์ใช้กับรายวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.4.3 เพื่อเผยแพร่ผลงานในวารสารวิชาการ

1.5 นิยามศัพท์

การศึกษาภาคสนาม (Field Trip Study) หมายถึง การศึกษาที่เป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในบทเรียน หรือ เป็นการศึกษาค้นคว้าที่ควรจะนำเนื้อหาทางทฤษฎีและปฏิบัติมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริม กระบวนการคิด ให้นำไปสังเคราะห์ ประยุกต์ และการนำความรู้ไปบูรณาการได้

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Ecotourism) คือ การท่องเที่ยวที่หลีกเลี่ยงจากการท่องเที่ยวแบบมวลชน หรือ การท่องเที่ยวเชิงปริมาณ อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ยังเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติพร้อมไปกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญในมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (Higham, 2007: 43).

Buckley (2004:5) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมโดยการอนุรักษ์ธรรมชาติและยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับชุมชนในท้องถิ่น

บทที่ 2

ผลงานวิจัยและงานเขียนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาว่าการออกภาคสนามนั้น สามารถเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนได้หรือไม่ ดังนั้น ความเข้าใจของผู้เรียนนั้นมีความสัมพันธ์กับจิตวิทยาการเรียนรู้ (Psychology of Learning) และทฤษฎีที่สำคัญที่เป็นรากฐานของการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีการสร้างความรู้ของผู้เรียน (Constructivist Theory) โดยทฤษฎีนี้เชื่อว่า การเรียนการสอนเป็นการสร้างมากกว่าที่จะเป็นการรับความรู้ ดังนั้นเป้าหมายของการเรียนการสอนจะสนับสนุนการสร้างความรู้ใหม่ และมุ่งประเด็นที่ให้ผู้เรียนเน้นการปฏิบัติการลงมือทำจริงผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงการออกภาคสนามนั้น ก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ เสริมสร้างความเข้าใจบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถนำทฤษฎีและความคิดในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการออกภาคสนาม และในการออกภาคสนามนั้นสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการสนทนาในชั้นเรียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการออกภาคสนาม เพื่อที่จะให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ในการออกภาคสนามครั้งต่อไป (Bhattacharya & Han, 2009). การเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจนอกห้องเรียน หรือการเรียนรู้จากการออกภาคสนามนั้น เป็นประโยชน์กับผู้เรียน ซึ่งทำให้สามารถนำความรู้ในห้องเรียนมาใช้ในสถานที่จริง Falk & Dierking (1997) ได้ทำการศึกษาผู้เรียนหลังการออกภาคสนามเป็นเวลาหลายปี โดยที่เกือบจะหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ที่ผู้เรียนยังสามารถนำความรู้จากการออกภาคสนามที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน และมีนักวิจัยอีกหลายท่านได้ทำการศึกษาการเสริมสร้างความเข้าใจจากการออกภาคสนาม Lai (1999) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ อิสรภาพการเรียนรู้จากการออกภาคสนาม ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้พบว่านักเรียนจำนวนหนึ่งต้องการหลีกเลี่ยงจากการเรียนในห้องเรียน ดังนั้นจึงมีความกระตือรือร้นก่อนการออกภาคสนาม และผลลัพธ์หลังจากการออกภาคสนามนั้น ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น ยังรวมไปถึงทัศนคติที่ดีขึ้นต่อบทเรียน และการเรียนในห้องเรียน อีกทั้ง Storksdieck (2001). ได้ทำการศึกษา

ความแตกต่างในการรับรู้ของนักเรียน ในประเทศเยอรมนี ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่าง 150 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 870 คน ผู้สอนได้นำนักเรียนเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เรียนรู้ ประกอบกับการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนของผู้สอน และเพื่อแนะนำการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะยาว ดังนั้นผลการศึกษาเป็นประโยชน์ในทางที่ดีในการออกภาคสนามทั้งผู้สอน และผู้เรียน กล่าวคือ ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นหลังจากการพานักเรียนไปพิพิธภัณฑ์หอดูดาว อีกทั้งผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและความตั้งใจมากขึ้น จึงส่งผลให้ทัศนคติในการเรียนรู้ในห้อยเรียนเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

Orion & Hofstein (1991) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนในการออกภาคสนาม จุดประสงค์เพื่อที่จะพัฒนาและแก้ไขการออกภาคสนามในครั้งต่อไป ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เกิดขึ้นที่ประเทศ อิสราเอล ซึ่งผู้วิจัยใช้เวลาหนึ่งวันในการออกภาคสนาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ ซึ่งมีองค์ประกอบสามประการ ดังนี้ ประการแรก คือ กิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างการออกภาคสนาม ประเด็นที่สอง คือ ทัศนคติของผู้เรียนในการเข้าร่วมการออกภาคสนาม และประการสุดท้าย คือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความรู้หลังจากการออกภาคสนาม ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์หลังจากการออกภาคสนามนั้น ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น งานวิจัยอื่น ๆ ที่ศึกษาค่านิยมในการเรียนรู้นอกห้องเรียนนั้น จากกลุ่มตัวอย่างผู้เรียน จำนวน 128 คน ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มีจำนวนถึง 96 เปอร์เซ็นต์ สามารถจำเรื่องราวต่าง ๆ รวมไปถึงความรู้จากการออกภาคสนามที่สามารถนำไปพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในห้องเรียนได้มากขึ้น ประกอบกับสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนเผชิญในการออกภาคสนามนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความเข้าใจในบทเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Dillon, Et al. 2006: 2).

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่สนับสนุนในส่วนของการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการออกภาคสนาม Xie (2004) อธิบายว่า การออกภาคสนามและการปฏิบัตินั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งกับผู้เรียนในสาขาการท่องเที่ยว แต่ในประเด็นที่จะส่งเสริมการออกภาคสนามที่ดีที่สุด คือ ผู้เรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งในงานวิจัยศึกษา นักศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา สถานที่ที่ออกภาคสนาม คือ น้ำตกไนการา ในการออกภาคสนามครั้งนี้ ประกอบไปด้วยสามประเด็น กล่าวคือ ประเด็นที่หนึ่ง คือ นักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรีจะต้องเข้าชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยต่อสถานที่ และการจัดการในพื้นที่นั้นๆ ประเด็นที่สอง คือ นักศึกษาจะต้องเข้าร่วมการออกภาคสนามเป็นระยะเวลา 4 วัน และมีการจดบันทึกพร้อมทั้งถ่ายรูปเพื่อเป็นการเก็บประสบการณ์ และประเด็นสุดท้าย รูปถ่ายและการจดบันทึกจะถูกวิเคราะห์ หลังจากการออกภาคสนามเพื่อหาข้อสรุป ในการเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียน ซึ่งผลจากการวิจัยนั้นพบว่า การร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการออกภาคสนาม เพราะสามารถทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้ ซึ่งรวมถึงทัศนคติที่ดีขึ้นต่อบทเรียนและผลการเรียนที่พัฒนาผลลัพธ์ในทางที่ดีขึ้น Nesbit (2010) ได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออิทธิพลของประสบการณ์การออกภาคสนามของนักศึกษา ซึ่งนักศึกษาจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทางภาคสนาม ระยะเวลา 10 วัน ในการวิเคราะห์การจัดการน้ำ

เสีย ญ ประเทศ เม็กซิโก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสำรวจ (Survey Instrument) ในระหว่างการออกภาคสนามนั้นผู้นำมีการกระตุ้นให้นักศึกษาคิดเชื่อมโยงระหว่าง ความคิดของตนเอง (Personal lives) และหลักการจัดการน้ำ ซึ่งผลลัพธ์ของการกระตุ้นทางความคิดในการออกภาคสนาม ทำให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถวิเคราะห์ในทฤษฎีการจัดการน้ำเบื้องต้น และตระหนักถึงในการแก้ปัญหาในพื้นทีนั้น ๆ ได้ ในส่วนของกิจกรรมในภาคสนามนั้นก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมให้นักศึกษานำทฤษฎีในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในภาคสนาม

อย่างไรก็ตาม มีการค้นพบงานวิจัยที่ขัดแย้ง Wowed Martin (1981) อธิบายว่า การเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนจากการออกภาคสนามไม่ใช่กลยุทธ์ที่ทำให้การเรียนประสพผลสำเร็จเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่จะต้องอาศัยความรู้และความสามารถจากผู้นำในการออกภาคสนาม Tuthill and Klemm. (2002: 6) กล่าวว่า การออกภาคสนามนั้นยังมีสาเหตุหลายประการที่เป็นปัญหา เช่น มีผู้เรียนจำนวนมากเกินไปต่อหนึ่งชั้นเรียน ขาดเงินทุน ขาดผู้ช่วยที่มีความรู้เฉพาะด้านในการพาเด็กออกภาคสนาม และในบางครั้งผู้สอนไม่สามารถควบคุมการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนได้ เช่น ในการนำเสนอความรู้ในการออกภาคสนามนั้น ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจในบทเรียน โดยส่วนใหญ่แล้วก็จะไม่มีกรนำเสนออีกครั้ง จึงทำให้เป็นข้อเสียของการออกภาคสนาม ที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับผู้เรียน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ทฤษฎีที่สำคัญที่เป็นรากฐานของการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีการสร้างความรู้ของผู้เรียน (Constructivist Theory) โดยทฤษฎีนี้เชื่อว่า การเรียนการสอนเป็นการสร้างมากกว่าที่จะเป็นการรับความรู้ ดังนั้นเป้าหมายของการเรียนการสอนจะสนับสนุนการสร้างความรู้ใหม่ และมุ่งประเด็นที่ให้ผู้เรียนเน้นการปฏิบัติการลงมือทำจริงผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงการออกภาคสนามนั้น ก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ เสริมสร้างความเข้าใจบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถนำทฤษฎีและความคิดในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการออกภาคสนาม และในการออกภาคสนามนั้นสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การสนทนาในชั้นเรียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการออกภาคสนาม เพื่อที่จะให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ในการออกภาคสนามครั้งต่อไป (Bhattacharya & Han, 2009).

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลัก โดยมีวิธีการดำเนินการ 3 แบบ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) รวมถึงเพื่อวัดความเข้าใจทางทฤษฎีของนักศึกษาในรายวิชาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในภาคสนาม โดยมีการเพิ่มเติมการวัดความเข้าใจโดยสร้างแบบทดสอบ (Question Paper) จำนวน 10 ข้อ

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา หลักการและการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (The principle and management of Ecotourism) ในปีการศึกษา 3/2555 จำนวน 16 คน เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมการออกภาคสนาม ณ หมู่ 3 ตำบล คลองโคน อำเภอบางบาล จังหวัด สมุทรสงคราม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วย 3 แบบ ดังนี้

3.2.1.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structures Interview) ซึ่งจะแบ่งกรอบคำถามเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (Background) ของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่อการออกภาคสนาม ในกิจกรรมแต่ละช่วงและความคิดเห็นโดยรวม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอต่อการพัฒนารูปแบบการออกภาคสนาม

3.2.1.2 การสนทนากลุ่ม มีกรอบสนทนากลุ่มประกอบด้วยประเด็นหลักดังนี้

การออกภาคสนามช่วยเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้อย่างไร

ข้อดีและข้อเสียของการออกภาคสนาม

รูปแบบที่เหมาะสมของการออกภาคสนาม

นักศึกษากับการเตรียมความพร้อมในการออกภาคสนาม

การประยุกต์ใช้การออกภาคสนามในรายวิชาอื่น ๆ

3.2.1.3 การทำแบบทดสอบ (Question Paper) จำนวน 10 ข้อ

ในแบบทดสอบจำนวน 10 ข้อ จะทดสอบเกี่ยวกับความเข้าใจในหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ประโยชน์การ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ให้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ ชั้นปี 2 สาขา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทำหลังจากการออกภาคสนาม เพื่อเป็นการวัดระดับความเข้าใจในบทเรียน อีกทั้งยังเป็นการทดสอบความเข้าใจที่เพิ่มเติมหลังจากการออกภาคสนาม

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขออนุมัติโครงการศึกษาดูงาน ณ วิสาหกิจชุมชนคลองโค่น จังหวัดสมุทรสงคราม
2. นักศึกษาลงภาคสนาม พร้อมทั้งผู้วิจัยสังเกตการณ์ พฤติกรรมของนักศึกษาต่อการลงภาคสนาม
3. สัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาจำนวน 16 คน ตามกรอบประเด็นในการสนทนากลุ่ม
4. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบ (Question Paper) จำนวน 10 ข้อ เพื่อวัดระดับความเข้าใจในบทเรียนหลังการออกภาคสนาม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม และผลลัพธ์จากแบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ เพื่อวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดที่กำหนดไว้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการออกภาคสนามของนักศึกษานั้น กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ คือนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สาขา อุตสาหกรรมท่องเที่ยว นั่น ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักใน (Key Informant) การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการเก็บข้อมูล คือ การเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง รวมทั้งการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant observation) ของผู้วิจัย โดยที่การสังเกตการณ์นั้น ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมที่วิสาหกิจ ชุมชนคลองโคกนพรัตน์ ๆ กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากการสังเกตการณ์นั้นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรม ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในเชิงบวก โดยที่นักศึกษานั้นให้ความร่วมมือกับผู้ดูแลกิจกรรมเป็นอย่างดี และยังมี การตั้งประเด็นคำถามเพิ่มเติมนอกเหนือจากข้อมูลที่วิทยากรบรรยายในแต่ละกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมปลูกป่าชายเลน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน ในหลักการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยที่เน้นไปถึง ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในกิจกรรมการออกภาคสนามเป็นหลัก เพื่อเป็นการตอบประเด็นคำถาม การศึกษาว่าการออกภาคสนามนั้น สามารถเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนได้หรือไม่ และเป็นการ อธิบายถึงทฤษฎีที่ได้นำมาใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ ความเข้าใจของผู้เรียนนั้นมีความสัมพันธ์กับ จิตวิทยาการเรียนรู้หรือไม่ (Psychology of Learning) และทฤษฎีที่สำคัญที่เป็นรากฐานของการ เรียนรู้ คือ ทฤษฎีการสร้างความรู้ของผู้เรียน (Constructivist Theory) โดยทฤษฎีนี้เชื่อว่า การเรียน การสอนเป็นการสร้างมากกว่าที่จะเป็นการรับความรู้ ดังนั้นเป้าหมายของการเรียนการสอนจะ สนับสนุนการสร้างความรู้ใหม่ และมุ่งประเด็นที่ให้ผู้เรียนเน้นการปฏิบัติการลงมือทำจริงผ่านการทำ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงการออกภาคสนามนั้น ก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ เสริมสร้างความเข้าใจ www.ssru.ac.th บทเรียนที่ผู้เรียนสามารถนำทฤษฎีและความคิดในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการออกภาคสนาม และ

ในการออกภาคสนามนั้นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการสนทนาในชั้นเรียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการออกภาคสนาม เพื่อที่จะให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ในการออกภาคสนาม ครั้งต่อไป (Bhattacharya & Han, 2009) จากทฤษฎีนี้ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ นั้น เพื่อเป็นการหาคำตอบให้กับโจทย์คำถามที่ว่า การออกภาคสนามนั้นสามารถเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนได้หรือไม่ ซึ่งในการสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัย ได้คิดกรอบประเด็นในการสัมภาษณ์ 2 ประเด็นดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่อการออกภาคสนาม

ในประเด็นการคำถามที่สัมภาษณ์นั้น เป็นการสัมภาษณ์ในพื้นที่ที่มีการลงภาคสนาม คือ วิชาทฤษฎีชุมชนคลองโคกน จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งในเบื้องต้นนั้นเป็นการถามคำถามโดยภาพรวมจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 16 คน ซึ่งมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การออกภาคสนาม และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่วิชาทฤษฎีชุมชนคลองโคกน จังหวัด สมุทรสงคราม โดยเริ่มจากการฟังวิทยากรบรรยาย เรื่อง ประโยชน์ของป่าชายเลน การรับประทานอาหารบนโฮมกระเตงเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมไปถึง การถีบเลนกระดานเก็บหอยแครง และ การปลูกป่าชายเลน ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นว่าการออกภาคสนามครั้งนี้ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการออกภาคสนาม อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจในทฤษฎีที่เรียนในห้องเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการพัฒนารูปแบบการออกภาคสนาม

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 16 คน ซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยเน้นไปประเด็นที่การพัฒนารูปแบบการออกภาคสนาม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียน ได้ผลสรุปที่ว่า โดยส่วนใหญ่การออกภาคสนามของนักศึกษานั้นจะเป็นการไปศึกษาดูงาน ฟังวิทยากรบรรยาย แต่ไม่ได้มีการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งก็จะมีแตกต่างในการเรียนรู้ เพราะเสมือนเป็นการศึกษาในห้องเรียนที่เปลี่ยนสถานที่ ดังนั้นผู้เข้าร่วมกิจกรรมจึงมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การที่จะเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนอย่างแท้จริงนั้น จะต้องมีความเข้าใจในทฤษฎี เรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนำความรู้ที่ได้จากการเรียนในห้องเรียน ไปประยุกต์ใช้ในการออกภาคสนาม ซึ่งการออกภาคสนามที่วิชาทฤษฎีชุมชนคลองโคกนนั้นสามารถให้ความรู้ได้ทั้งทางทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จึงถือว่าการอธิบายและเสริมสร้างความเข้าใจ

ในบทเรียนได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการวิจัยในทฤษฎีการเรียนรู้ของเพียเจต์ ซึ่งการเรียนรู้ที่สำคัญนั้น ผู้สอนควรที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางความคิดของผู้เรียน โดยเน้นเป็นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญโดยที่ กิจกรรมวิสาหกิจชุมชนคลองโค่นนั้นเป็นการออกภาคสนามที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี และเพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้ มีความชัดเจนมากขึ้นในการประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้ การสนทนากลุ่ม เพื่ออธิบายข้อมูลจากการออกภาคสนาม ซึ่งการสัมภาษณ์นั้นมีนักศึกษา จำนวน 16 คน การแบ่งนักศึกษา กลุ่ม และแบ่งนักศึกษา ออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้เกรดเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่มนักศึกษา แต่รอบในการสนทนากลุ่มนั้น ใช้ประเด็นเดียวกันดังนี้

1. การออกภาคสนามช่วยเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้อย่างไร
2. ข้อดีและข้อเสียของการออกภาคสนาม
3. รูปแบบที่เหมาะสมของการออกภาคสนาม
4. นักศึกษากับการเตรียมความพร้อมในการออกภาคสนาม
5. การออกภาคสนามในวิชาหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้หรือไม่

ในกรอบประเด็นในการสนทนานั้นผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องตอบคำถามเป็นรายบุคคล และ เพื่อให้การสนทนากลุ่มเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยจึงทำโจทย์คำถามดังกล่าวและให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตอบคำถามเพิ่มเติมพร้อมทั้งการสนทนาเชิงลึก ทำให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนมากขึ้นจากการสัมภาษณ์ในเบื้องต้นที่เป็นแบบกึ่งโครงสร้างโดยไม่เจาะประเด็นไปที่รายกลุ่มและ รายบุคคล ดังนั้น กลุ่มที่ 1 มีจำนวน 8 คน และมีผลการเรียนในระดับ 2.00-2.75 ในกลุ่มนี้(ภาคผนวก ก. 4.1) มีความคิดเห็นในการออกภาคสนามว่าสามารถเพิ่มพูนความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้ดังนี้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นไม่ใช่เป็นเพียงแค่การท่องเที่ยวเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงหลักการอื่น ๆ ที่น่าสนใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กล่าวคือ การท่องเที่ยวที่รักษาสิ่งแวดล้อม รวมไปถึง นักศึกษายังได้สัมผัสและตระหนักถึงคุณค่าของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมด้วย โดยครอบคลุมถึง วิถีชีวิตของคนในชุมชนคลองโค่น ส่วนข้อดีของการออกภาคสนามนั้นคือ การที่นักศึกษาได้มีโอกาสใช้ความรู้ในทางปฏิบัติที่ช่วยยกระดับ และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจนอกห้องเรียนได้ดียิ่งขึ้น ในทางตรงข้ามการออกภาคสนามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีระยะเวลาของกิจกรรม 1 วัน จึงทำให้ในการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละประเภท เช่น ฝึกเล่นเพื่อเก็บหอยแครง และ การปลูกป่าชายเลนของวิสาหกิจชุมชนคลองโค่นนั้นมีเวลาจำกัด จึงทำให้นักศึกษาได้รับข้อมูลภาคปฏิบัติไม่เพียงพอ ส่วนรูปแบบที่เหมาะสมในการออกภาคสนามนั้น นักศึกษากลุ่มนี้ คือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความคิดเห็นไปในทางทิศทางเดียวกันว่า รูปแบบที่เหมาะสมในการออกภาคสนามไม่ใช่เป็นเพียงแค่การฟังวิทยากรบรรยาย แต่ควรจะเป็นการออกภาคสนามที่ให้นักศึกษาได้มีการลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งในการออกภาคสนามที่วิสาหกิจชุมชนคลองโค่นนั้นได้มีกิจกรรมที่หลากหลาย ให้นักศึกษาได้ความรู้

ในเชิงประจักษ์ ส่วนในประเด็นอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นโจทย์ในการสนทนานั้น คือ นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมอย่างไรต่อการออกภาคสนาม จากกรอบประเด็นคำถามในการเตรียมความพร้อมก่อนการออกภาคสนามนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในทฤษฎีการรู้คิดของเพียเจต์ เพราะการเรียนรู้และการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ต้องการที่จะส่งเสริมให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ที่เป็นการผสมผสานระหว่างประสบการณ์ของนักศึกษาจากการลงภาคสนามและการเรียนรู้ในห้องเรียน จนกระทั่งการกลายเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ ของนักศึกษารายบุคคล ดังนั้น การเตรียมความพร้อมในการออกภาคสนามนั้นก็มีความแตกต่างในรายกลุ่มละบุคคล ซึ่งนักศึกษากลุ่มที่ 1 มีการเตรียมความพร้อมเรื่อง การหาข้อมูลจากกิจกรรมที่จะได้เข้าไปมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจึงตั้งประเด็นคำถามเพิ่มเติมเรื่องข้อเสนอต่อการพัฒนารูปแบบการออกภาคสนามเพื่อนำประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นๆ ผู้เข้าร่วมออกภาคสนามมีความคิดเห็นว่า การออกภาคสนามในวิชาหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น เป็นการออกภาคสนามที่ไม่ได้เน้นการบรรยายจากวิทยากร แต่เป็นการเน้นไปที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งผู้เข้าร่วมการออกภาคสนามจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่สหกิจชุมชนคลองโคน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับความชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงใช้กรอบประเด็นในการสนทนาเชิงลึกสำหรับ นักศึกษากลุ่มที่ 2 มีจำนวน 8 คน เป็นนักศึกษาที่มีผลการเรียนตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไป (ภาคผนวก ก. 4.2) มีความคิดเห็นเพิ่มเติมจากนักศึกษากลุ่มแรกดังนี้ กล่าวคือ การออกภาคสนามช่วยเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้อย่างไร จากการออกภาคสนามครั้งนี้ทำให้มีความเข้าใจเพิ่มเติมว่า หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นไม่ใช่เป็นเพียงแค่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน แต่ยังทำให้นักท่องเที่ยวที่เลือกสถานที่ท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ได้รับทั้งความรู้และช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว โดยที่ความรู้ที่ได้รับนั้น เป็นความรู้ที่ไม่ใช่เป็นเพียงทฤษฎีในหนังสือ หรือ ห้องสี่เหลี่ยม ที่หลาย ๆ คน เรียนกว่า ห้องเรียน แต่คือ การเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้าใจจากการลงภาคสนาม การสัมผัสกับประสบการณ์โดยตรง แม้แต่การสนทนากับชาวบ้าน คือ การเสริมสร้างความรู้เชิงประจักษ์ให้กับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี ส่วนข้อดีและข้อเสียในการออกภาคสนาม คือ ประเด็นที่สำคัญในการสนทนา เพราะจะเป็นการเอื้อให้เกิดการพัฒนาในการออกแบบการออกภาคสนามในครั้งต่อไป ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มที่ 2 นั้นกล่าวถึง ข้อดีของการออกภาคสนามว่า ทำให้ความรู้เชิงนามธรรม ที่นักศึกษาเข้าใจว่า ความรู้ทางทฤษฎี ได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการออกภาคสนาม เพราะในห้องเรียน เรื่อง หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น นักศึกษามีความเข้าใจว่า มีหลักการอย่างไร แต่สิ่งที่ไม่เข้าใจ คือ จะนำไปใช้ได้อย่างไร อีกทั้งหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ไม่ใช่แค่การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่จะท่องเที่ยวอย่างไรให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุด โดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อสิ่งแวดล้อม ในทางตรงกันข้ามนั้น ข้อเสีย ของการออกภาคสนามในรูปแบบที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรม คือ อาจจะทำให้นักศึกษาบางคนไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการเรียนในห้องเรียนก่อน แต่มุ่งประเด็นไปที่การเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความคิดเห็นขัดแย้งกัน ว่า การเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนนั้น การออกภาคสนามนั้นมีความสำคัญมากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียน อย่างไรก็ตามจากประเด็นขัดแย้งดังกล่าว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การเรียนในห้องเรียนนั้นมีความสำคัญในเบื้องต้นที่จะทำให้ นักศึกษาเข้าใจใน www.essru.ac.th ขอบเขตในการศึกษา แต่การออกภาคสนามก็จะเกิดประโยชน์อย่างเชิงประจักษ์ เมื่อผู้เข้าร่วม

กิจกรรมเข้าใจทฤษฎีและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างตรงประเด็น ส่วนการเตรียมความพร้อมในการออกภาคสนามนั้น จากกลุ่มแรกมีความสนใจในการค้นหาข้อมูลจากกิจกรรมที่จะต้องมีส่วนร่วม แต่นักศึกษาในกลุ่มที่ 2 ที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก คือ มีผลการเรียนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.75 ขึ้นไปนั้น มีความสนใจเพิ่มเติม ในประเด็นที่ จะนำทฤษฎีที่เรียนในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้อย่างไร และทฤษฎีที่เรียนในห้องเรียนนั้นสามารถเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนได้เพียงพอหรือไม่ และในประเด็นสุดท้ายที่ผู้วิจัยได้เจาะประเด็นไปที่รูปแบบการออกภาคสนามในรายวิชาหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้หรือไม่ ซึ่งความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มนี้คิดว่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ โดยที่ให้การออกภาคสนามในรายวิชาอื่น ๆ ให้มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับการออกภาคสนามเพื่อให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมและเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ผลการวิจัยนั้นมีการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์จากการสนทนากลุ่มโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มโดยแบ่งตามผลการเรียน คือ การเอาเกรดเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการสนทนากลุ่ม และมีกรอบประเด็นในการสนทนา ผู้วิจัยยังมีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้นักศึกษาหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำแบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ โดยแต่ละคำถามเป็นการถามในเชิงทฤษฎีเพื่อเป็นการทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาในหลังการออกภาคสนาม ว่าหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นนักศึกษา หรือ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเข้าใจในการหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพิ่มขึ้นหรือไม่ อีกทั้งยังเป็นการตอบคำถามในประเด็นการตั้งโจทย์คำถามว่า การออกภาคสนามนั้นช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หรือไม่ แบบทดสอบมีทั้งหมด 10 ข้อ ผลลัพธ์ที่ได้จากผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 16 คน นักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำกว่า 5 คะแนน มีจำนวน 4 คน (ภาคผนวก ข. 4.3) และนักศึกษาที่ได้คะแนนมากกว่า 5 คะแนน มีจำนวน 12 คน ผลลัพธ์โดยเฉลี่ยของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 16 คน ผู้ที่ได้ผลการเรียนต่ำกว่า 2.75 สามารถตอบคำถามจากแบบทดสอบได้มากกว่า 5 คะแนน (ภาคผนวก ค. 4.3) ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการออกภาคสนามสามารถทำให้นักศึกษาที่มีผลการเรียนพอใช้ สามารถทำความเข้าใจเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมกิจกรรม และยังนำความรู้จากการเข้าร่วมการออกภาคสนามมาประยุกต์ใช้กับบทเรียนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามมีนักศึกษาจำนวน 2 คน ที่ผลการเรียนต่ำกว่า 2.75 ทำแบบทดสอบได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้อง จำนวน 4 ข้อ ซึ่งไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 5 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สัมภาษณ์เชิงลึก เฉพาะผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2 คน โดยใช้กรอบประเด็นในการสนทนาแบบเดิม คือ การออกภาคสนามช่วยเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้อย่างไร นักศึกษาทั้ง 2 คนนั้น ได้ให้ข้อมูลว่าสามารถทำให้มีความเข้าใจมากขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอเนื่องจากระยะเวลาในการออกภาคสนามนั้นผู้วิจัยใช้ระยะเวลา 1 วัน ในการศึกษา จึงทำให้การเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของวิสาทกิจชุมชนคลองโค่นเป็นไปอย่างจำกัด และนักศึกษามีเวลาน้อยในการถามข้อสงสัยกับชุมชนในท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยเน้นข้อมูลจากการออกภาคสนามของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งผลการศึกษานั้น สรุปได้จากการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และ การทำแบบทดสอบ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมในการออกภาคสนามนั้นมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นจากการศึกษาในห้องเรียน และสามารถนำความรู้จากการออกภาคสนามนั้นมาประยุกต์ใช้กับความรู้ในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากผลลัพธ์จากการทำแบบทดสอบซึ่งนักศึกษาสามารถตอบคำถามได้มากกว่า 5 คะแนน จำนวน 12 คน และมีจำนวน 4 คน ที่ได้ต่ำกว่า 5 คะแนน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับรูปแบบการออกภาคสนามในรายวิชาอื่นได้ เพราะผลการวิจัยและการสังเกตการณ์จากผู้วิจัยเห็นว่า นักศึกษาจะมีความเข้าใจในทฤษฎีเพิ่มมากขึ้นก็ต่อเมื่อได้ออกภาคสนาม นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในประสบการณ์จริง จากประเด็นคำถามที่ว่า การออกภาคสนามช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนได้หรือไม่ จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยเห็นว่า สามารถเสริมสร้างความเข้าใจในทฤษฎีหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้นักศึกษา อย่างไรก็ตามรูปแบบการออกภาคสนามนั้นสามารถนำไปประยุกต์ในรายวิชาอื่น ๆ ได้ แต่ในเชิงลึกนั้น กิจกรรมในการออกภาคสนามนั้นจะต้องปรับแก้ไขให้เข้ากับรายวิชานั้นด้วย เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับ วัฒนธรรมในท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งถ้า นำการรักษาสิ่งแวดล้อมไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรม การออกภาคสนามเรื่อง การท่องเที่ยวทางการแพทย์ (Medical Tourism) อาจจะไม่ตรงประเด็นเท่าที่ควร ดังนั้น รูปแบบและกิจกรรมการออกภาคสนามควรจะสอดคล้องกับรายละเอียดและจุดมุ่งหมายในรายวิชานั้น ๆ

อย่างไรก็ตามผู้เรียน คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือ การออกภาคสนาม ในงานวิจัยชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยวิธีการออกภาคสนาม เพื่อพัฒนาวิธีการออกภาคสนามให้สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียนนั้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจึงมีการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้เรียนต้องการให้เพิ่มระยะเวลาในการออกภาคสนาม เนื่องจากผู้วิจัยได้มีระยะเวลา 1 วัน ในการออกภาคสนาม และประเด็นถัดมาที่

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเสนอเพิ่มเติม คือ การประยุกต์การออกภาคสนามของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ผสมผสานกับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อเป็นการเสริมสร้างและยกระดับความรู้เพิ่มเติมจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปสู่การท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ และท้ายที่สุดจากการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและการสนทนาเชิงลึกนั้น คือ การสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล มีข้อเสนอแนะในประเด็นเรื่องการออกภาคสนามในเชิงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ผู้เรียนคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการศึกษาและการท่องเที่ยวที่มีธรรมชาติเป็นพื้นฐาน แต่การทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีคุณค่ามากขึ้น คือ การให้ความหมายและความสำคัญกับวัฒนธรรมของคนในชุมชน ซึ่งผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า จากการออกภาคสนามครั้งนี้ สามารถนำไปต่อยอดพัฒนาทางความรู้และความคิดในระยะยาวได้ คือ การนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากผลสรุปในการวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้เรียนมีความเข้าใจเรื่องหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้นจากการใช้วิธีการออกภาคสนามมาผสมผสานในการศึกษา อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชิงประจักษ์ ที่ผู้เรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับทฤษฎีในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี โดยกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ผู้เรียนจะให้ความสนใจในการเรียนรู้เมื่อมีการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม ส่วนรูปแบบการออกภาคสนามนั้น คือ ปัจจัยหลักที่สำคัญที่จะช่วยกระตุ้นและเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น จากรูปแบบการออกภาคสนามในวิชาหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้เรียนมีความสนใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของวิสาหกิจชุมชนคลองโคกนอยอย่างดี เพราะเป็นรูปแบบการออกภาคสนามในเชิงการเน้นทำกิจกรรมเป็นหลัก ไม่ใช่รูปแบบทั่วไป ที่ให้ความสำคัญกับการฟังบรรยายจากวิทยากร ซึ่งผู้เรียนจะต้องไปสัมผัสกับวิถีชีวิตชาวบ้าน จากกิจกรรมถีบเลนกระดานเพื่อเก็บหอยแครง และจะต้องมีลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการช่วยลดปัญหาการกัดเซาะของชายฝั่ง โดยการปลูกป่าชายเลน อีกทั้งการรับประทานอาหารบนโฮมกระเตง ก็เป็นวิถีชีวิต ของคนในชุมชนคลองโคกนอย

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยชิ้นนี้

จากงานวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การเสริมสร้างความเข้าใจจากบทเรียน โดยวิธีการออกภาคสนามนั้น แสดงให้เห็นถึงการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นศูนย์กลางในการเรียน จึงจะเกิดความเข้าใจในบทเรียนอย่างแท้จริง และงานวิจัยชิ้นนี้มีจุดประสงค์เพื่อการพัฒนาการออกภาคสนามเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน จึงได้ข้อสรุปที่ว่ารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการออกภาคสนามในรายวิชา หลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น คือ การให้นักศึกษาได้พัฒนาความรู้พื้นฐานในรายวิชา ด้วยกิจกรรมการออกภาคสนาม ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทุกกิจกรรมพร้อมทั้งการอธิบายการสอดแทรกความรู้ระหว่างการทำกิจกรรม รวมไปถึงการให้วิทยากรประจำในแต่ละกลุ่มเพื่อเป็นการให้โอกาสในการตอบข้อซัก-ถาม หรือข้อสงสัยกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม และงานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปพัฒนาในรายวิชาอื่น ๆ ได้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างการต่อยอดองค์ความรู้ชุดใหม่ให้กับผู้เรียน โดยการพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพราะการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาความรู้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอนวิชานี้

จากงานวิจัยชิ้นนี้ที่ศึกษา การเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียนจากการออกภาคสนามนั้นทำให้ผู้วิจัยตระหนักได้ว่า การเรียนรู้ทฤษฎีในห้องเรียนเป็นเพียงแค่การศึกษาความรู้พื้นฐานในรายวิชา แต่ผู้เรียนจะไม่มี ความสนใจในเนื้อหาวิชาเพิ่มเติม ถ้าไม่มีการจัดกิจกรรมการออกภาคสนาม อย่างไรก็ตามรูปแบบของการออกภาคสนามมีส่วนสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมของการออกภาคสนามควรจะเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและมี ส่วนร่วม จากงานวิจัยชิ้นนี้จะนำไปพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาหลักการจัดการ การท่องเที่ยว เชิงนิเวศ โดยการพัฒนารูปแบบการออกภาคสนามให้มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเรียนรู้วิถีชีวิต ชุมชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงการพัฒนาใน ขั้นสุดท้าย คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- มนัสสา จินต์จันทรวงศ์. รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางบก
ของนักท่องเที่ยว กลุ่มเป้าหมาย. ค้นเมื่อ 17 มกราคม 2555 จาก
<http://www.dpu.ac.th/researchcenter/archive.php?act=view&id=39>
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2542. ความหมายของตัวบ่งชี้ของสมศ.
ค้นเมื่อ 17 มกราคม 2555 จาก
<http://www.onesqa.or.th/onesqa/th/rule/index.php?SystemMenuID=1&Key>
๕
- Bhattacharya, K. & Han, S. (2009). **Piaget's Constructivism**. Retrieved 17 January, 2012
from http://projects.coe.uga.edu/epltt/index.php?title=Piaget%27s_Constr
[uctivism](http://projects.coe.uga.edu/epltt/index.php?title=Piaget%27s_Constr)
- Buckley, R. **Environmental impacts of ecotourism**. Retrieved from
http://www.google.co.th/books?hl=th&lr=&id=wueZG01A9YoC&oi=fnd&pg=PR7&dq=ecotourism+def&ots=Pm2_L3nqV9&sig=ht_C7-pJlomBM93odmhBYBGHsWo&redir_esc=y#v=onepage&q=ecotourism%20def&f=false
- Dillion, et al. (2006). **The Value of Outdoor Learning: evidence from research in the UK and elsewhere**. Retrieved from
http://www.outlab.ie/forums/documents/the_value_of_school_science_review_march_2006_87320_141.pdf
- Falk & Dierking . (1997). **School field trips: Assessing Their Long-Term impact**. *The museum Journal*, 40(3), 211-218. www.ssru.ac.th

Forestry Department. (1997). **Ecotourism and Other Services Derived From Forests in The Asia-Pacific Region**. Retrieved January 17, 2012 from

<http://www.fao.org/docrep/w7714e/w7714e06.htm#TopOfPage>

Higham, J. (2007). **Critical issue in ecotourism**. Retrieved from http://www.nubkk.nu.ac.th/picnews/s_1264237581.0750668784.pdf#page=42

Lai, C.K. (1999). **Freedom to learn: A study of the experience of secondary school teachers and students in a geography field trip**. *Taylor and Francis*, 8, 239-255.

Nesbit, S. (2010). **Shifting Attitudes: The Influence of Field Trip Experiences on Student Beliefs**. *Transformative Dialogues: Teaching & Learning Journal*. 4(2), 1-22.

Orion, N. & Hofstein, A. (1991). **Factors which influence learning ability during a scientific field trip in a nature environment**. Retrieved January, 16, 2012 from Education Resources Information Centre.

Storksdieck, M. (2001). **Differences in Teachers and Students museum field-trip experiences**. Retrieved from http://historicalvoices.org/pbuilder/pbfiles/Project38/Scheme325/VSA-a0a6t7-a_5730.pdf

The International Ecotourism Society. (2000). **Ecotourism Statistic fact sheet**. Retrieved January 17, 2012 from http://conservation.forest.ku.ac.th/ecotourdb/Cgi-bin/ARTICLE/article_pdf/statistical_factsheet.pdf

Tuthill, G. and Klemm, B.E. (2002). **Virtual Field Trips Alternatives to Actual Filed Trips**. *International Journal of Instructional Media*, 29(4), 1-16 Retrieved from <http://114.255.218.96/research/English/virtual%20field%20trips.pdf>

W. Wade Martin, J.H. (1981). **Environmental effects on learning: The outdoor field trip.** Retrieved January, 16, 2012 from <http://onlinewiley.com>

Xie, F.P. (2004). **TOURISM FIELD TRIP: STUDENTS'VIEW OF EXPERIENTAL LEARNING.** *Tourism Review International.* 8(2), 101

ภาคผนวก ก

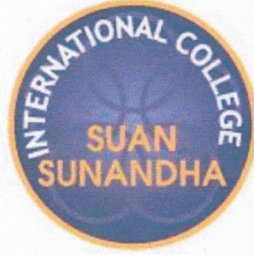

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบ (Questions Paper)

ชื่อ-นามสกุล.....เลขประจำตัวนักศึกษา.....

จงเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใด คือ ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Ecotourism)

- ก. การท่องเที่ยวที่จัดการดูแลอย่างยั่งยืน อยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ มีการศึกษาด้านการเรียนรู้วัฒนธรรม และ/หรือ สิ่งแวดล้อมเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ และสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว
- ข. การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ที่จัดการสิ่งแวดล้อม และการให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยว
- ค. การท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติ เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม
- ง. ถูกทุกข้อ

2. ผู้ใดมีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการบริหาร การจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ให้มีประสิทธิภาพ

- ก. หน่วยงานเอกชน (Private sector) และ หน่วยงานรัฐบาล (Public sector)
- ข. หน่วยงานเอกชน (Private sector), หน่วยงานรัฐบาล (Public sector) และ ชุมชนในท้องถิ่น (Local Community)
- ค. หน่วยงานเอกชน (Private sector), หน่วยงานรัฐบาล (Public sector), ชุมชนในท้องถิ่น (Local Community) และ องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ (NGOs)
- ง. ชุมชนในท้องถิ่น (Local Community) และ หน่วยงานรัฐบาล (Public sector)

3. อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า ตั้งอยู่บนรอยต่อของสามจังหวัด คือ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีเนื้อที่ประมาณ 191,875 ไร่ ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2527 เป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติแปลกตาและสวยงาม ทั้งยังเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ จากจำนวนที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ของนักท่องเที่ยว จึงก่อให้เกิดปัญหา การทำลายสิ่งแวดล้อม ดังนั้นข้อใด คือ แนวทางที่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Ecotourist) ควรจะแก้ปัญหา

- ก. หน่วยงานรัฐบาลณรงค์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และบอกถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
- ข. ให้ความรู้และความเข้าใจกับชุมชนในท้องถิ่น เพื่อที่จะเป็นการเผยแพร่ความเข้าใจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์สู่นักท่องเที่ยว
- ค. หน่วยงานรัฐบาลละหน่วยงานเอกชนร่วมมือกันจัดระบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
- ง. ถูกทุกข้อ

4. เพราะเหตุใดการแก้ปัญหาในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของประเทศไทยจึงไม่มีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากปัญหาในอุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะสุรินทร์ เช่น ปะการังจำนวนมากถูกทำลาย

- ก. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะที่สำคัญในการแก้ปัญหา รวมไปถึง เงินทุน ที่จะนำไปพัฒนาในสถานที่นั้น ๆ
- ข. จำนวนนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากเกินไป และหน่วยงานในสถานที่นั้น ๆ ขาดระบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
- ค. หน่วยงานรัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุนการท่องเที่ยวประเภทอื่นมากกว่า เช่น การท่องเที่ยวเชิง

สุขภาพ และ การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ

- ง. ถูกทั้ง ข้อ ก และ ข้อ ข

5. ประโยชน์ของการใช้อุทยานแห่งชาติในเชิงนิเวศน์มีกี่ด้าน และ ด้านใดบ้าง

- ก. 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ, ด้านการศึกษา, ด้านสังคมและวัฒนธรรม และ ด้านสิ่งแวดล้อม

ข. 2 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม และ ด้านการศึกษา

ค. 3 ด้าน คือ ด้านสังคมวัฒนธรรม, ด้านสิ่งแวดล้อม และ ด้านการศึกษา

ง. 1 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม

6. ข้อใดคือ องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

ก. สถานที่ และ การบริหารจัดการ

ข. กิจกรรม และ การมีส่วนร่วม

ค. สถานที่, การบริหารจัดการ, กิจกรรม และ การมีส่วนร่วม

ง. ไม่มีข้อใดถูก

7. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีความแตกต่างกับ การท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Ecotourism) กับ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Nature-based tourism) อย่างไร

ก. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในสถานที่นั้น ๆ

ข. การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่น การ

ดูนก

ค. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ยังให้ความสำคัญกับ สังคม และ วัฒนธรรม ของท้องถิ่นนั้น ๆ

ง. ถูกทั้ง ข้อ ก. และ ข้อ ข.

8. องค์กรที่สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ องค์กรใด ที่เป็นองค์กรระดับชาติ ของประเทศไทย

ก. Northern NSW Ecotourism Association (NNETA)

ข. Thai ecotourism and adventure travel association (TEATA)

ค. The Thailand Community Based Tourism Institute

ง. World Tourism organization

9. ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ประกอบด้วยอะไรบ้าง

- ก. เป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ไว้ รวมถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นๆ
- ข. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่างๆ ทั้งสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำท่าย
- ค. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาว และขณะเดียวกันการท่องเที่ยวมีผลต่อการคงอยู่ของธรรมชาติแวดล้อม
- ง. ถูกทุกข้อ

10. การท่องเที่ยวประเภทใดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในรูปแบบใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ (Ecotourism)

- ก. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism)
- ข. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism)
- ค. การท่องเที่ยวชนบท (Rural Tourism)
- ง. การท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ (Homestay)

ภาคผนวก ค

ประมวลภาพกิจกรรมการออกภาคสนาม วิชาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
คลองโค่น จังหวัดสมุทรสงคราม

อาจารย์และนักศึกษาถ่ายภาพรวมเป็นที่ระลึก

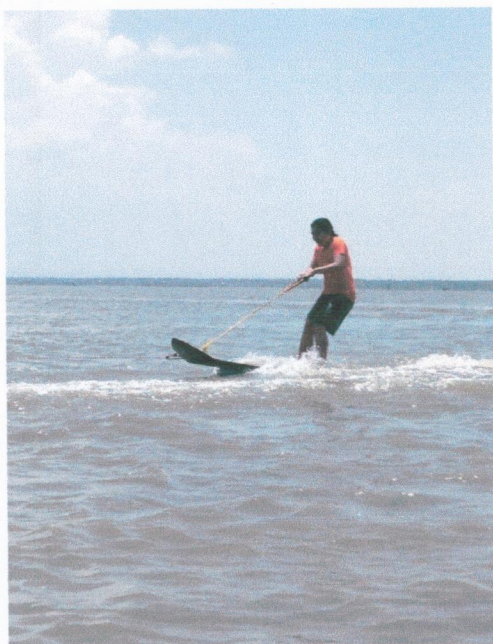
วิทยากรให้ความรู้เรื่องป่าชายเลน และ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

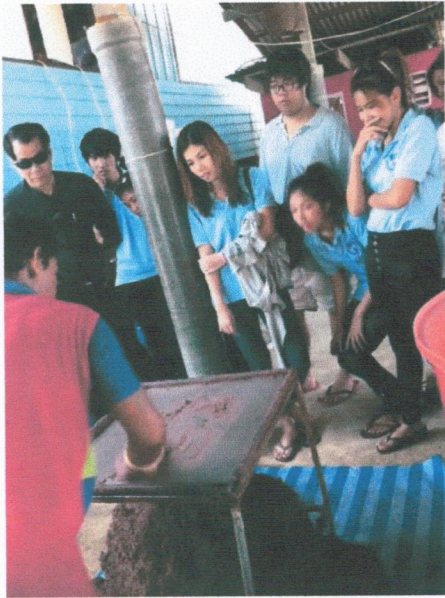
โฮมกระเตง เป็น ภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อทำเป็นที่รับประทานอาหารกลางวันให้กับนักท่องเที่ยว

นักศึกษารับประทานอาหารกลางวันบนโฮมกระเตง
เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

นักศึกษาร่วมกิจกรรม เล่นสกีกระดาน และ แยกเรือบนเลน
เพื่อปลูกป่าชายเลน

นักศึกษาชมวิธีการ ทำกะปิคลองโคน ซึ่งเป็นของขึ้นชื่อของตำบล

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย)   นางสาว พิชญ์สินี อุ่นศิริยศ

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)   Ms. Phichsinee Ounsiriyos

ประวัติการศึกษา

2009-2008 MITHM Master of International Tourism and Hospitality Management, James Cook University, Australia

2006-2003 BA Sociology and Anthropology, Thammasat University

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขที่ 1 ถนนอุทองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์มือถือ 089-6867246 Email: boss_yui@hotmail.com